



STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Viešieji finansai	

Anotacija
Dalykas siekia supažindinti su pagrindiniais viešųjų finansų valdymo principais ir problemomis, viešajame sektoriuje priimamų sprendimų analizės metodais. Dalyko pirmąją dalį sudaro įvadas – viešųjų finansų vaidmuo makroekonomikoje, galimos vyriausybės intervencijos siekiant socialinio efektyvumo bei valstybės funkcijos. Antrąją dalį sudaro supažindinimas su viešųjų finansų analizės metodais, gilinamasi į kaštų ir naudos analizės metodą ir jo praktinį taikymą. Trečioji dalis apima kaštų ir naudos analizės taikymą vertinant intervencijas švietimo, socialinės apsaugos, sveikatos ir mokesčių srityse. Viso dalyko metu vykdomos teminės diskusijos, rengiamas projektinis darbas (vyriausybės intervencijos vertinimas taikant viešųjų finansų analizės metodą) ir rašoma projektinio darbo recenzija.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: lektorius Irmantas Mikulėnas Kitas (-i):	Matematikos institutas, Matematikos ir informatikos fakultetas, Naugarduko g. 24, LT-03225, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Ketvirtasis kursas, rudens semestras (septintasis semestras)	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam
Išankstiniai reikalavimai: Išklausti finansinio skaičiavimo, makroekonomikos, mikroekonomikos kursai Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	128	48	80

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Dalyko tikslas – supažindinti su pagrindiniais viešųjų finansų valdymo principais ir problemomis; ugdyti viešajame sektoriuje priimamų sprendimų kritinio vertinimo bei tyrimų atlikimo gebėjimus, taikant kaštų – naudos ar kitus analizės metodus.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Žinos viešųjų finansų vaidmenį makroekonominėje ūkio scheme, valdymo principus, kylančias problemas, viešųjų finansų analizės/vertinimo poreikio svarbą, skirtingus viešųjų finansų analizės būdus/metodus.	Paskaitos: informacijos pateikimas, situacijų aptarimas bei analizė, diskusijos. Seminarai: sąvokų, apibrėžimų aiškinimasis, pavyzdžių įsisavinimas, praktinių užduočių atlikimas, dalyvavimas diskusijose.	Darbo seminarų metu vertinimas, projektinio darbo (egzamino) vertinimas.
Gebės apibrėžti viešajame sektoriuje vykdomas intervencijas ir įvertinti jų poveikį viešiesiems finansams.	Savarankiškas darbas: mokslinės literatūros (vadovėlių) skaitymas bei praktinių užduočių atlikimas	

	(projektinio darbo rašymas, recenzijos rašymas, seminarų užduočių atlikimas ir kt.).	
Gebės savarankiškai atlikti kaštų – naudos analizę nesudėtingais atvejais: ieškoti, pasirinkti, susisteminti, kritiškai įvertinti informaciją, susijusią su analizės objektu.	Savarankiškas darbas: mokslinės literatūros (vadovėlių) skaitymas bei praktinių užduočių atlikimas (projektinio darbo rašymas, recenzijos rašymas, seminarų užduočių atlikimas ir kt.).	Projektinio darbo (egzamino) vertinimas, projektinio darbo recenzijos vertinimas.
Gebės pristatyti tyrimo rezultatus raštu ir žodžiu, išreikšti konstruktyvią kritiką bei kontraargumentuoti.	Seminarai: sąvokų, apibrėžimų aiškinimasis, pavyzdžių įsisavinimas, praktinių užduočių atlikimas, dalyvavimas diskusijose. Savarankiškas darbas: mokslinės literatūros (vadovėlių) skaitymas bei praktinių užduočių atlikimas (projektinio darbo rašymas, recenzijos rašymas, seminarų užduočių atlikimas ir kt.).	Projektinio darbo (egzamino) pristatymo vertinimas, projektinio darbo recenzijos pristatymo vertinimas, darbo seminarų metu vertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1 savaitė. Kurso apžvalga. Supažindinimas su viešųjų finansų temomis. Makroekonominė ūkio schema ir viešojo sektoriaus vieta joje.	2		1				3	4	Savarankiškai išanalizuoti kurso medžiagą. Pasikartoti makroekonominę ūkio schemą. Privaloma literatūra: Gruber, 1 dalis, 1 skyrius.
2 savaitė. Teigiami/neigiami išorės veiksniai ir viešosios gerybės. Kokiomis intervencijomis vyriausybės gali pasiekti socialinį efektyvumą?	2		1				3	6	Pasiruošti pateikti teigiamų/neigiamų išorės veiksnių ir viešųjų gerybių ne mažiau kaip po vieną pavyzdį. Parengti argumentus, kodėl pavyzdžiai tinkami. Privaloma literatūra: Gruber, 2 dalis, 5-7 skyrius.
3 savaitė. Fiskalinė politika. Kokias prekes ir paslaugas ir kiek jų turėtų teikti valstybė? Kaip sukurti teisingą ir efektyvią mokesčių sistemą, kurią taikant būtų galima finansuoti valstybės išlaidas?	2		1				3	6	Pasirengti pristatyti Lietuvos fiskalinės politikos vertinimą. Privaloma literatūra: Gruber, 1 dalis, 4 skyrius.
4 savaitė. Valstybės funkcijos. Kaip viešosios gerybės gali būti perskirstytos?	2		1				3	6	Išsirinkti vieną valstybės funkciją (socialinis draudimas, švietimas, sveikata, mokesčiai) reglamentuojantį teisės akto projektą ir pateikti kritinį vertinimą: ar numatytas reglamentavimas padės pasiekti siekiamo pokyčio.

									Privaloma literatūra: Gruber, 2 dalis, 10 skyrius.
5 savaitė. Viešųjų finansų analizė. Kuo skiriasi teorinis ir empirinis intervencijų vertinimas? Kaip vienas kitą gali papildyti?	2		1				3	6	Pateikti Lietuvos ir / ar kitų šalių viešųjų finansų analizės skirtingus metodus naudojančius pavyzdžius. Privaloma literatūra: Gruber, 1 dalis, 3 skyrius.
6 savaitė. Kaštų – naudos analizė. Kaip vertinamos vyriausybės intervencijos, naudojant kaštų – naudos analizę?	2		1				3	7	Pagal pateiktą pavyzdį operacionalizuoti kaštus ir naudą. Privaloma literatūra: Gruber, 2 dalis, 8 skyrius.
7 savaitė. Kaštų – naudos analizė. Projektų darbų temų ir vertinamų intervencijų pristatymas.		3					3	7	Pateikti projektiniame darbe siekiamą vertinti vyriausybės intervenciją. Privaloma literatūra: Europos Komisija, 2.1-2.5 skyriai.
8 savaitė. Kaštų naudos analizė. Kaip praktiškai taikoma analizė ir kokie kyla iššūkiai ją taikyti?	1		2				3	6	Parengti projektinį darbą. Privaloma literatūra: Europos Komisija, 2.6-2.10 skyriai.
9 savaitė. Socialinis draudimas. Kodėl egzistuoja socialinis draudimas? Kokios kyla moralinės rizikos?	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui. Privaloma literatūra: Gruber, 3 dalis, 12 skyrius.
10 savaitė. Socialinė apsauga. Kas yra vartojimo išlyginimas? Senatvės pensijų sistema.	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui. Privaloma literatūra: Gruber, 3 dalis, 13 skyrius.
11 savaitė. Sveikatos apsauga. Kas yra sveikatos ekonomika?	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui. Privaloma literatūra: Gruber, 3 dalis, 15 skyrius.
12 savaitė. Sveikatos apsauga. Koks galimas sveikatos apsaugos poveikis viešiesiems finansams, ypač ilguoju laikotarpiu?	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui. Privaloma literatūra: Gruber, 3 dalis, 16 skyrius.
13 savaitė. Švietimas. Koks yra švietimo sistemos poveikis ekonomikai?	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui. Privaloma literatūra: Gruber, 2 dalis, 11 skyrius.
14 savaitė. Mokesčiai. Ką reiškia teisinga mokesčių sistema?	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui.

									Privaloma literatūra: Gruber, 4 dalis, 19 skyrius.
15 savaitė. Mokesčiai. Ką reiškia efektyvi mokesčių sistema?	1		2				3	4	Pasirengti projektinio darbo ir jo recenzijos aptarimui (pateikti pastabas, pasiūlymus, komentarus) ir pristatymui. Privaloma literatūra: Gruber, 4 dalis, 20 skyrius.
16 savaitė. Projektinių darbų ir recenzijų aptarimas. Kokie praktiniai sunkumai kyla atliekant viešųjų finansų analizę ir kaip juos spręsti?			3				3	4	Pasirengti kurso aptarimui.
Iš viso	20	3	25				48	80	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Galutinį dalyko vertinimą sudaro sukauptas balas, kuris apskaičiuojamas sumuojant atskirų vertinamųjų dalių taškus, dalinant iš 10 ir apvalinant iki sveiko skaičiaus.			
Galutinis dalyko vertinimas suformuojamas įvertinant tris dalis: (1) projektinio darbo (egzamino) rašymą ir pristatymą; (2) projektinio darbo recenzijos rašymą ir pristatymą; (3) darbą seminarų metu. Laikoma, kad studentas (-ė) dalyką baigė sėkmingai, jeigu iš kiekvienos vertinamos dalies surinko ne mažiau kaip 50 proc. tai daliai skirtų taškų. Jeigu bent iš vienos vertinamos dalies surinko mažiau kaip 50 proc. taškų, dalykas laikomas neišlaikytu. Tokiu atveju studentas (-ė) turi galimybę dalyką perlaikyti egzaminuojant. Perlaikymo metu galima gauti ne daugiau kaip 20 taškų, kurie pridedami prie jau iki perlaikymo surinktų taškų. Po perlaikymo dalykas laikomas išlaikytas, jeigu bendra (surinkta iki perlaikymo ir perlaikymo metu) taškų suma sudaro nemažiau kaip 50. Jeigu studentas perlaikymo metu surenka daugiau kaip 100 taškų, skiriamas maksimalus balas. Po perlaikymo bendrai taškų sumai (surinktai iki perlaikymo ir perlaikymo metu) sudarant mažiau kaip 50 taškų arba į perlaikymą neatvykus, dalykas laikomas neišlaikytu.			
(1) Projektinio darbo (egzamino) rašymas ir pristatymas	50	5-15 semestro savaitė.	Studentas (-ė) per pirmas 4 semestro savaites pasirenka temą ir apsibrėžia intervenciją, kuriai atliks kaštų – naudos, finansinės analizės ar kitu metodu pasirinktos temos vertinimą. Projektinį darbą sudaro ne daugiau kaip 15 psl. rašto darbas ir jo pristatymas. Rašto darbo detalūs reikalavimai (rašto dalys, techninė informacija) pateikiami pirmos paskaitos metu ir įkeliami į virtualią mokymosi aplinką (toliau – e-mokymus). Parengiamas projektinio darbo pristatymas seminario metu dėstytoji ir studentams. Pristatymas turi užtrukti ne ilgiau kaip 20 min. Vertinamas rašto darbas, pristatymas ir argumentacija į pateiktą recenziją. Rašto darbas turi būti įkeliamas į e-mokymus ne vėliau kaip iki termino, sutarto su dėstytoju pirmosios paskaitos metu. Vertinamas studento (-ės) gebėjimas parengti ir pristatyti projektinį darbą pagal šiuos kriterijus: 50 taškų. Tinkamai ir argumentuotai apibrėžta vyriausybės vykdoma intervencija, konkretus ir argumentuotas kaštų ir naudos operacionalizavimas, empirinė dalis pateikta išsamiai ir lengva sekti ir įvertinti skaičiavimus, tinkamai suformuotos išvados. Darbas apipavidalintas pagal reikalavimus. Tyrimo pristatymo forma tinkamai pasirinkta, tyrimas pristatytas užtikrintai, atsakyta į visus klausimus išsamiai ir argumentuotai. 40 taškų. Tinkamai apibrėžta vyriausybės vykdoma

			intervencija, tačiau argumentai nėra pilnai išplėtoti, ne visada konkretus ir argumentuotas kaštų ir naudos operacionalizavimas, empirinė dalis pateikta išsamiai, tačiau ne visada skaičiavimai nuoseklūs, suformuotos darbo išvados. Darbas apipavidalintas iš esmės pagal reikalavimus. Gali pasitaikyti aritmetinių ar loginių klaidų, tačiau nekeičiančių tyrimo rezultatų ir išvadų. Tyrimo pristatymo forma buvo tinkamai pasirinkta, tyrimas pristatytas užtikrintai, atsakyta į daugelį klausimų išsamiai ir argumentuotai. 30 taškų. Apibrėžta vyriausybės vykdoma intervencija, tačiau argumentai nėra išplėtoti, operacionalizuojant kaštus ir naudą neišvengta nežymių klaidų, empirinė dalis pateikta neišsamiai, ne visada galima įvertinti skaičiavimų nuoseklumą, suformuotos darbo išvados. Darbas apipavidalintas ne visada pagal reikalavimus. Yra mažai (keletas) aritmetinių ar loginių klaidų, kurios gali turėti įtakos tyrimo rezultatams ir išvadoms. Tyrimo pristatymo forma buvo tinkamai pasirinkta, tačiau ne į visus klausimus atsakyta išsamiai ir argumentuotai. 20 taškų. Nepilnai apibrėžta vyriausybės vykdoma intervencija, operacionalizuojant kaštus ir naudą neišvengta esminių klaidų, empirinė dalis pateikta, tačiau neišsamiai, sudėtinga įvertinti skaičiavimų nuoseklumą, pateiktos darbo išvados, tačiau netinkamai. Darbas apipavidalintas ne visada pagal reikalavimus. Yra daug aritmetinių ar loginių klaidų, kurios gali turėti įtakos tyrimo rezultatams ir išvadoms. Tyrimo pristatymo forma netinkamai pasirinkta, į ne visus klausimus atsakyta arba atsakymas neišsamus. 10 taškų. Neapibrėžta vyriausybės vykdoma intervencija, netinkamai operacionalizuoti kaštai ir nauda, neįmanoma įvertinti skaičiavimų nuoseklumo, suformuotos darbo išvados netinkamai. Darbas apipavidalintas ne pagal reikalavimus. Yra itin daug aritmetinių ar loginių klaidų, kurios gali turėti įtakos tyrimo rezultatams ir išvadoms. Tyrimo pristatymo forma netinkamai pasirinkta, į daugelį klausimų neatsakyta. 0 taškų. Nepateiktas projektinis darbas arba pateiktas po nustatyto termino.
(2) Projektinio darbo recenzijos rašymas ir pristatymas	20	5-15 semestro savaitė.	Studentas (-ė) parengia kito studento (-ės) atlikto projektinio darbo (egzamino) recenziją. Recenziją sudaro ne daugiau kaip 3 psl. rašto darbas. Rašto darbo dalies detalūs reikalavimai (rašto dalys, techninė informacija) pateikiami pirmos paskaitos metu ir įkeliami į e-mokymus. Parengta recenzija pristatoma seminaro metu dėstytojui ir studentams. Recenzijos pristatymas turi užtrukti ne ilgiau kaip 10 min. Vertinamas rašto darbas ir pristatymas. Rašto darbas turi būti įkeliamas į e-mokymus ne vėliau kaip iki termino, sutarto su dėstytoju pirmosios paskaitos metu. Vertinamas studento (-ės) gebėjimas parengti ir pristatyti projektinio darbo recenziją pagal šiuos kriterijus: 20 taškų. Išsamiai išnagrinėtas recenzuojamas darbas, pateikta ne tik konstruktyvi kritika, tačiau ir pasiūlymai, kaip patobulinti (apipavidalinimo ir turinio prasme) recenzuojamą darbą. Recenzijos pristatymo forma tinkamai pasirinkta, pristatyta užtikrintai,

			atsakyta į visus klausimus išsamiai ir argumentuotai. 10 taškų. Siaurai išnagrinėtas recenzuojamas darbas, pateikta nekonstruktyvi kritika, trūko pateiktų pasiūlymų, kaip patobulinti (apipavidalinimo ir turinio prasme) recenzuojamą darbą. Recenzijos pristatymo forma netinkamai pasirinkta, atsakyta į ne visus klausimus išsamiai ir argumentuotai. 0 taškų. Nepateikta projekcinio darbo recenzija arba pateikta po nustatyto termino.
(3) Darbas seminarų metu	30	1-16 semestro savaitė.	Vertinami studentų pasisakymai, uždavinių sprendimai, replikos į pristatymus ir recenzijas, aktyvus dalyvavimas diskusijose, savarankiškos užduotys ir kt. veikla užsiėmimų metu. Vertinamas studento (-ės) aktyvus darbas semestro metu pagal šiuos kriterijus: 30 taškų. Aktyviai dalyvauta didžiojoje dalyje seminarų (kelti klausimai, pasisakyta, atsakyta į klausimus, teiktos replikos, aktyviai dalyvauta diskusijose ir kt.) ir tinkamos bei laiku pateiktos didžioji dalis seminarų užduočių. 20 taškų. Aktyviai dalyvauta daugiau nei pusėje seminarų (kelti klausimai, pasisakyta, atsakyta į klausimus, teiktos replikos, aktyviai dalyvauta diskusijose ir kt.) ir tinkamos bei laiku pateiktos daugiau kaip pusė seminarų užduočių. 10 taškų. Aktyviai dalyvauta ne mažiau kaip trečdalyje seminarų (kelti klausimai, pasisakyta, atsakyta į klausimus, teiktos replikos, aktyviai dalyvauta diskusijose ir kt.) ir tinkamos bei laiku pateiktos ne mažiau kaip trečdalis seminarų užduočių. 0 taškų. Nebuvo aktyviai dalyvauta nė viename seminare ir nepateiktos visos seminarų užduotys.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Gruber J.	2013	Public Finance and Public Policy	4th	New York
Europos Komisija	2014	Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects	-	https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf
Papildoma literatūra				
Viešoji įstaiga Centrinės projektų valdymo agentūra	2019	Investicijų projektų rengimo metodika	-	https://pplietuva.lt/lt/docview/?file=%2Fpublications%2Fdocs%2F857_a6c4a595d206b8563c542c25a7f3df52.pdf
Ministro pirmininko tarnyba	2011	Socialinių sąnaudų-naudos analizės metodinės gairės. Sprendimų poveikio baigiamojo vertinimo gairės	-	https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/sanaudu_gaires.pdf
Hewett R., Holt C., Kosmopoulou G., Kymn C., Long C., Mousavi S., Sarangi S.	2005	A Classroom Exercise: Voting by Ballots and Feet.	72	Southern Economic Journal